DENİZ GİYSİLERİNİN ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA KULLANIMI

Duygu KAHRAMAN [1]

ÖZET

Gökyüzü ve denizlerin altı biz toprağa basanlar için her daim ilgi ve merak konusu olmuştur. Uçmak ve yüzmek insanoğlu için, gizem ve dindirilemeyen bir arzudur. Yüzyıllardır insanlar su ile haşır neşir olmuşlardır. Belki de sudan korunmak için yüzmeyi icat etmişlerdir. Yüzmek, suyun yüzeyinde kalabilmek bir deniz kültürünü de içinde barındırmaktadır. Yüzme eylemi için bir takım giysilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle 1800'lerin başında deniz için özel giysiler tasarlanmış, 1946 yılında ise mayo icat olmuştur. Zamanla bu elbiseler küçülerek 1900'lere gelindiğinde mayoya dönüşmüştür. Deniz bir metafor olarak seramik sanatçılarının da konusu olmuştur. Suya öykünme, denizlerin altı, içinde ya da kenarındaki yaşam, sanatçılar tarafından pek çok kez kullanılmıştır. Bu derin mavinin kendisi salt konu olurken, yüzme eyleminin yanısıra ayrıca yüzerken giyilen mayo ve bikiniler de sanatçıların figürlerine konu olmuştur. Elbette süslemenin çok daha ötesinde belirlenmiş olan sanatçıların formlarında, özgünlük, farklı ifade biçimleri ve anlatım şekli bulunmaktadır. Formlara giydirilen mayo ve bikini her sanatçı tarafından farklı yorumlanmıştır. Bu makalede mayo ve bikininin kısa bir tarihçesine değinilerek, belirlenmiş olan 6 seramik sanatçısının figürlerinde, mayo ve bikiniyi nasıl kullandıklarına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mayo, Bikini, Yüzme, Seramik, Sanat.

[1] Yrd. Doç. Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik- Cam Bölümü, Eskişehir, dkahraman(at)anadolu.edu.tr

THE USE OF SWIMWEARS IN THE CONTEMPORARY ART OF CERAMICS

ABSTRACT

The sky and the underwater have always been a mystery and an issue of attention for us who step on the land. For human beings, to swim and to fly is a mystery and a wish which can not be ceased. People have mingled with water for ages. Perhaps they invented swimming to be protected from water. To be able to swim and float include marine culture, as well. A set of clothing is needed to swim. For this reason, special clothes were designed in the beginning of 1800s, and swimwears were invented in 1946. These clothes became smaller and were turned into swimsuits or trunks in 1900s. The sea has also been the theme of ceramics artists as a metaphor. Water imitations, the undersea, the life in or by the sea have been used by the artists many times. While this vast blue itself has been the mere subject, the act of swimming and swimsuits or bikinis, worn while swimming, have also been the subjects for the figures of the artists. Certainly, they find different ways of expression and originality beyond the decoration in the forms of the specified artists. The swimsuits and bikinis which are dressed up on the forms have been interpreted differently by different artists. In this research, the history of swimsuits and bikinis is going to be mentioned briefly and how specified 6 ceramics artists use swimsuit and bikini on their figures is going to be dealt.

Keywords: Swimsuit, Bikini, Swimming, Ceramics, Art

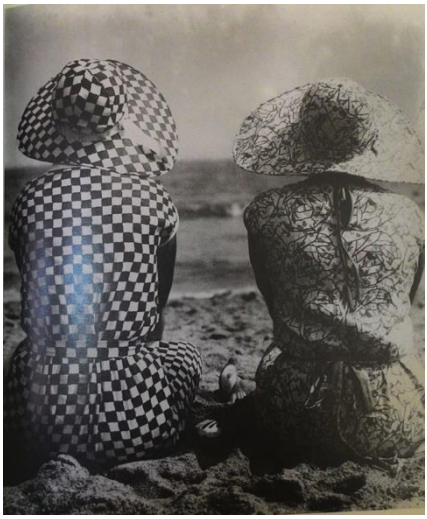
Kahraman, Duygu. "Deniz Giysilerinin Çağdaş Seramik Sanatında Kullanımı". *idil* 4.17 (2015): 47-66.

Kahraman, D. (2015). Deniz Giysilerinin Çağdaş Seramik Sanatında Kullanımı. *idil*, 4 (17), s.47-66.

GİRİŞ

Gökyüzü ve denizlerin altı biz toprağa basanlar için her daim ilgi ve merak konusu olmuştur. Uçmak ve yüzmek insanoğlu için, gizem ve dindirilemeyen bir arzudur. Yürümek, koşmak bazen yetersiz kalır. Suyun yüzeyinde ya da içinde nefesimiz yettiğince kalmayı deneriz. Yüzyıllardır insanlar su ile haşır neşir olmuşlardır. Belki de sudan korunmak için yüzmeyi icat etmişlerdir. Yüzmek, suyun yüzeyinde kalabilmek bir deniz kültürünü de içinde barındırmaktadır.

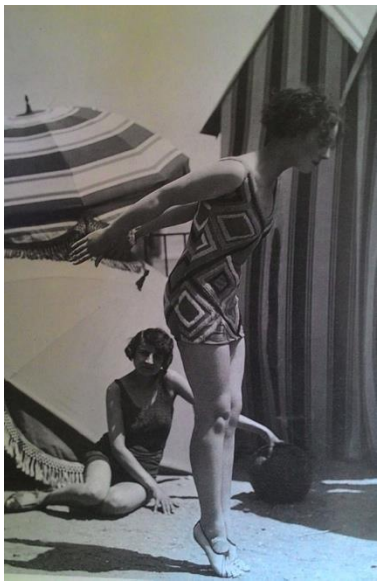
Yüzmek için bir takım giysilere ihtiyaç duyan insanoğlu 1800 lerin başında kalın kumaşlardan ve sıkı dikişlerden yapılan elbise görünümlü deniz giysileri icat etmişlerdir. Tüm vücüdu örtmek için tasarlanan bu giysiler 1900 lerin başına doğru gittikçe küçülmeye başlamıştır.

Resim 1. Plaj Giysisi 1927, İngiltere

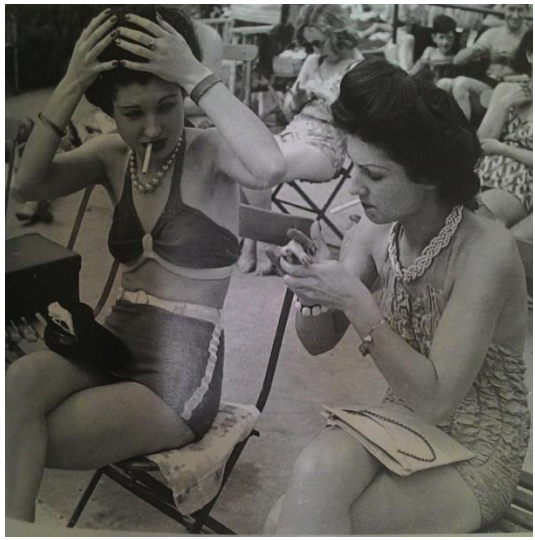
(Konemann, 2004:197)

"1946 yılında ilk kez lanse edildiğinde skandal yaratan ve yıllar boyu en çok tartışılan giysi olan mayo, 62 yıldır kadın giyiminin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. 1900'lü yılların başında diz kapağının biraz üzerinde kalan iki parça yüzme giysileri bulunmaktaydı.

Resim 2. Sonia Delaunay'a ait Bianchini-Feriertekstil firması tarafından tasarlanmış kübist mayo 1925, İngiltere (Konemann, 2004:198)

1930'larda mayo oldukça küçüldü. Bugünün yüzücü mayolarını andıran şortlu mayolar, o yıllarda tüm kadınların bedenini süslüyordu. Hiç yüzmeseler de kadınlar mayo giymeyi seviyorlardı. Mayonun devrimi ise bikini ile gerçekleşmiştir. Fransız modacı Louis Reard, 1946 yılında iki parçalı mayoyu tanıtmıştır. Bu mayo adını, ABD'nin atom bombası denemeleri yaptığı Pasifik'teki Bikini Adası'ndan aldı. Vatikan tarafından kınanan bikini, uzun yıllar skandal yarattı. Hatta Fransa'nın bazı bölgelerindeki belediyeler bile bikiniyi yasaklamıştı.

Resim 3. Londra'da güneşlenenler, 1943, İngiltere (Konemann, 2004:410)

1950'li yılların sonunda Brigitte Bardot, Ursula Andress ya da Raquel Welch'le birlikte, bikininin popülaritesi de arttı ve bikini gelenekselleşti. Bikini, 1970'lerde yeni bir aşama kaydetti. Beden özgürlüğünü kutlayan kadınlar bikinilerinin üstlerini çıkarıp atınca, 'monokini' doğdu.

Resim 4. G-string Bikini Londra Defilesi, 1968, İngiltere (Konemann, 2004:617)

Yine 80'lere gelindiğinde ise mayonun imdadına, patlayan müzik piyasası yetişti. Madonna başta olmak üzere pek çok genç pop yıdızı video kliplerinde ve konserlerinde mayoyu andıran giysilerle görünmeye başladılar. 1990'larda bronzlaşmanın sağlıksız olduğu görüşünün yayılması da bikiniyi yıldırmadı. 2000'lere gelindiğinde ise bikini de mayo da kadın vücuduna yetmez oldu ve vücudu saran, mayo ile bikini arasında çıplaklığı simgeleyen 'mayokini'ler hayatımıza girdi. Birçok kadın için çok cesur bir plaj giysisi olan mayokini, vücuduna güvenenler içinse tam bir trend yarattı." Çoruh Esra "En devrimci Giysi: Mayo" (14 Haziran 2014) 18 Mayıs 2015 http://arsiv.sabah.com.tr/2008/06/14/ct/haber,844005AEAB9E492EAD76ECFFE8C87A5A.html

20. yüzyıl ile birlikte hayatımızın vazgeçilmezlerinden olan plaj ve deniz kültürü birey üzerinde yeni alışkanlıklar, iletişim biçimileri yaratmıştır. Kimi insanlar plajda kitap okumayı tercih ederken kimisi sohbet etmeyi tercih etmektedir. İletişim biçimlerimiz toplumdan topluma farklılık gösterdiği gibi deniz için seçtiğimiz giysiler de inançlara ve sosyo kültürel yapıya, maddi olanaklara ve yaşam tarzına gore değişiklik göstermektedir.

"20. yüzyılın plajları spor yapma, şifa alma, boş zaman geçirme ve eğlenme anlayışında bir takım değişiklikler yaratırken mahremiyet konuları dışında en çok tartışma yaratan konu, "deniz giysileri" üzerine olmuştur." (Himam, 2013:15) Deniz giysileri ve aksesuarları tarih boyunca bu denli devrimci ve bazı kesimlerce dışlanan ve uygun görülmeyen bir giysi iken, plajların vazgeçilmez renkli giysilerinden olmuştur. Mayo ve bikinileri tasarlayan tasarımcılar; plajlardaki bu renk ve desen skalasına seramik ve çini sanatında kullanılan motifleri de dahil etmişlerdir.

Resim 5. Romwe Markasına Ait Mayo Tasarımı, 10 Mayıs 2015 (http://www.romwe.com/This-Is-Print-Ceramic-Print-Swimsuit-p-85823-cat-679.html)

Deniz bir metafor olarak seramik sanatçılarının da konusu olmuştur. Suya öykünme, denizlerin altı, içinde ya da kenarındaki yaşam, sanatçılar tarafından pek çok kez kullanılmıştır. Bu derin mavinin kendisi salt konu olurken, yüzme eyleminin yanısıra ayrıca yüzerken giyilen mayo ve bikiniler de sanatçıların figürlerine konu olmuştur. Elbette süslemenin çok daha ötesinde belirlenmiş olan sanatçıların formlarında, özgünlük, farklı ifade biçimleri ve anlatım şekli bulunmaktadır. Formlara giydirilen mayo ve bikini her sanatçı tarafından farklı yorumlanmıştır.

Anna Gadek de seramik figürlerinde deniz ve kumsal temasını işleyen sanatçılardan biridir. Seramik heykelin en sevdiği ifade biçimi olduğunu söyleyen sanatçı, şamotlu çamurun doğal görünümünden vazgeçemediğini belirtmektedir.

Opole Çağdaş Sanatlar Müzesi'nin 55. yıl dönümünü kutlamak amacıyla 25 seramik figür yapmış, kimilerini banka oturur biçimde çekillendirirken kimi figürün altına deniz havlusu da yapmıştır.

"Yüzen heykelleri yapma fikri üniversite yıllarımdayken doğdu. Stresli zamanların hakim olduğu bir dönemimde rahatlamak amacıyla tatil hayalleri kurardım. Sonrasında kurduğum bu hayaller seramik figürlere dönüştü. Havuzda mayolu karakterleri tasvir eden bir sahne düşünmüştüm. Ardından sadece tatil fikrinin bana yetmediğini farkettim. Sırlı giysileri bir kültürü temsil etmekteydi ama altındaki kaba formlar ise doğallıklarını betimlemekteydi. Figürlerim ile kolayca tüketilebilir anlık sahneler kurmayı seviyorum. Bir kimlikleri ve ait oldukları bir kültürleri var. Onlar küçük ve denizi özleyen formlar. Bu figürlerle hayatın günlük karmaşasından izleyicileri bir an olsun uzaklaştırmayı amaçlıyorum." (Anna Gadek 2015 mayıs, mail yoluyla iletişim)

Resim 6. Anna Gadek "Swimmers", 2014 (mail yoluyla iletişim 20 mayıs 2015)

Resim 7. Anna Gadek "Swimmers", 2014 (mail yoluyla iletişim 20 mayıs 2015)

Resim 8. Anna Gadek “Swimmers”, 2014 (mail yoluyla iletişim 20 mayıs 2015)

Resim 9. Anna Gadek “Swimmers”, 2014 (mail yoluyla iletişim 20 mayıs 2015)

Resim 10. Anna Gadek “Swimmers”, 2014 (mail yoluyla iletişim 20 mayıs 2015)

Polonyalı sanatçı Anna Kozlowska Luc da eserlerinde deniz giysilerini kullanmayı tercih eden sanatçılardan bir diğeridir.1995 yılında Wroclaw Güzel Sanatlar Akademisi’nden mezun olduktan sonra Polonya, Almanya, Fransa ve Danimarka gibi ülkelerdeki galerilerde bir çok seramik sergisi açmıştır. “İnsanları ve seramiği seviyorum. Kil benim için en anlamlı malzeme, basit ve minimal olan herşeyi onunla şekillendirebiliyorum.” Figürlerinde çamurun yalın ve en doğal halini kullanan sanatçı, renklendirme için renkli astarları ve sırı kullanmaktadır.

Resim 11 Anna Kozlowska Luc " Tree Swimmers" Detay. (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Resim 12. Anna Kozlowska Luc " Tree Swimmers" 2010 (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Resim 13. Anna Kozlowska Luc " Swimmers" 2010 (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Resim 14. Anna Kozlowska Luc " Two Swimmers" 2010 (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Resim 15.Anna Kozlowska Luc "Swimmers" Serisi 2010 (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Resim 16. Anna Kozlowska Luc "Swimmers" Serisi 2010 (mail yoluyla iletişim 22 mayıs 2015)

Fransız seramik sanatçısı Anne Sophie Gilloen, seramik ile hayallerini yaşadığımız dünyaya aktarmaktadır. Şekillendirdiği figürler, kendi başına sanki bir masalı betimlemekte ve izleyiciye şiirsel bir evren sunmaktadır.

Resim 17. Anne Sophie Gilloen "Little Mister Brown" Seramik , 2013 (3 mayıs 2015)

http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/search/label/sculpture?updated-max=2014-05-14T23:12:00%2B02:00&max-results=20&start=40&by-date=false

Resim 18. Anne Sophie Gilloen "Grès", seramik, 2013 (3 Mayıs 2015)

http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/search/label/sculpture?updated-max=2013-08-30T17:54:00%2B02:00&max-results=20&start=80&by-date=false

Resim 19. Anne Sophie Gilloen "Guand la mer Monte", seramik, 2010 (3 Mayıs 2015)**web kaynağı**

Resim 20. Anne Sophie Gilloen "Dos Au Mur", Seramik 2013 (3 Mayıs 2015) http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/2013/11/dos-au-mur.html

Arzu Ataman Güngör de seramiklerine mayo giydiren sanatçılardan biridir. Seramik ile 1996 yılında Ayfer Karamani'nin atölyesinde tanışmış olan sanatçı seramik serüvenini şöyle ifade ediyor;

"...O süreçte Marmara Üniversitesi'nde Gece Atölyeleri Sertifika Programına devam ettim . Seramik Bölümü açılamayınca Resim Bölümünü bitirdim. 2003'te Tüzüm Kızılcan Atolyesinde 3 sene çalıştım. Benim üniversitemdir. 2006 Bodrum'a geri döndüm…Kadın nüfusu fazladır Bodrum'un.. Yazlık yerlerde hep böyle olduğunu düşünüyorum.. Çalışmayan kadınlar çocuklarını da alıp tatillerini yalnız mı geçirirler nedir.. kadın nufusu fazladır. Kendi aralarında konuşma konuları ise hep zayıflamak.. kilo sorunları .. diyet yapmak .. güzellik .. süs püs.. bikiniler mayolar... Bu konuşmaları hep zayıf kadınlar yapar.. Önceleri zayıf ve renkli kıyafetleri olan kadınlar çiziyordum.. Orada olanlar gibi.. Fakat ne zaman ki seramiğe dökmeye başladım tepkisel olarak kadınlarım şişman ve pervasız olmaya başladı.. Zayıf kadınların sürekli kilolarıyla dertleri olmasını anlayamıyordum. Dış görünüşün önemi

sanırım beni rahatsız etmeye başladı. Bir sürü şişko kadın yaptım .. Herkes bana neden şişko yapıyorsun diyor.. Zayıf kadınlara ve şişman kadından hoşlanmayan erkeklere konu olsun diye yapıyorum...(Cinsiyet ayrımcılığına karşıyım) Fakat bir kadın olarak kendi kimliğimden yola çıktım. Kadınların kendi bedenlerini erkeklerin istediği şekle sokmak için aşırı çaba içersinde olmalarına dayanamıyorum. 2011'de Söke'de Meandros Festivalinin kurotörü Peter Hristoff sergi teklif etti ve ilk kez orda sergiledim. Ben renk severim. Çok renk çok hayatmış gibi hissediyorum.. Dolayısıyla üzerlerine giydirdiğim mayolar bol renkli ve desenli, hepsini sıraltı çalışıyorum."

Resim 21. Arzu Ataman Güngör "Güneşlenenler" Seramik, 2010 (18 Mayıs 2015) Sanatçının kendi arşivinden.

Resim 22. Arzu Ataman Güngör "Güneşlenenler" Detay. (18 Mayıs 2015) Sanatçının kendi arşivinden.

Resim 23. Arzu Ataman Güngör "Güneşlenenler" Detay. (18 Mayıs 2015) Sanatçının kendi arşivinden.

Resim 24.Arzu Ataman Güngör "Müjde" seramik, 2012. (18 Mayıs 2015) Sanatçının kendi arşivinden.

Resim 25. Arzu Ataman Güngör "Satranç" seramik, 2012. (18 Mayıs 2015) Sanatçının kendi arşivinden.

Resim 26.Arzu Ataman Güngör, Detay

Çin'li seramik sanatçısı Beth Lo'nun eserleri incelendiğinde, su ve yüzme eyleminin seramik bir form üzerinde nasıl hayat bulduğu görülmektedir. Lo, sanat görüşünü şu şekilde ifade ediyor;

"Seramik ve karışık medya kolaj işlerim Asya-Amerikalı bir arka plan, ailem ve benim etrafımda döner . Kültürel marjinallik ve harmanlama , gelenek ve Batılılaşma , dil ve çeviri işlerimin temel unsurlardır. Eserlerimde, 1987 yılında oğlumun doğumu, ailemin tarihindeki önemli olaylar , ebeveynlik ve zorlukları aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nde bir azınlık kültüründe yetişmiş olmanın etkisi, çocukluk anılarım gözlemlenir." Lo, Beth (2 Mayıs 2015) http://www.umt.edu/art/faculty-staff/lo

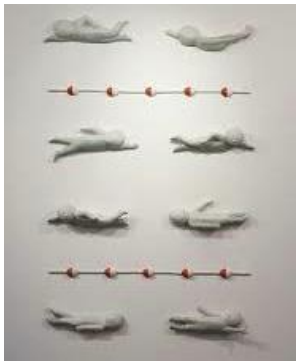
Resim 27. Beth Lo,"Flood", Detail, Porcelain, 2010 (03 Mayıs 2015) http://bethlo.com/artwork/1391778_Flood_detail.html

Resim 28. Beth Lo,"Flood", Porcelain, 2011(03 Mayıs 2015) http://bethlo.com/artwork/2870267_Float.htm

Resim 29. Beth Lo, "Red, White and Blue and White", Porcelain, 2012 (03 Mayıs 2015) http://bethlo.com/artwork/2870259_Red_White_and_Blue_and_White.html

Resim 30. Beth Lo, "K'an, the Water Hexagram" Porcelain, 2012 (03 Mayıs 2015) http://bethlo.com/artwork/2870258_K_an_the_Water_Hexagram.html

Resim 31. Beth Lo, "Water" Porcelain, 2010 (03 Mayıs2015) http://musingaboutmud.blogspot.com.tr/

Bir seramikçi olarak ben de eserlerimde deniz ve deniz kültürünü kullanmaktayım. "Denizi özleyip de asla gidemeyenler" fikrinden yola çıkarak

"Plajda" başlığı altında kişisel bir seramik sergisi düzenledim. Sergi manifestosundan bir alıntıyla eserleri size sunmak isterim: "Aslında mavi düşleyip kahverengi soluyoruz, bir düş kuruyor içinde bozkırda yüzemeyen balıklara sahte çiftlikler oluyoruz. Gözümüz pencerede atıyor kalbimiz gökyüzünde, ya kanat istiyoruz ya da yüzgeç.. derimiz pul pul kavrulup sararmadan öze dönmek için kulaç atıyoruz. Güçlü bir kurtarıcının olmadığını öğrendikten sonra aynada tek medetimiz kendimiz. Bir gün tatlı bir sağanak başlar diye yağmur duasına çıkıp su bizi alır diye mayomuz hep içimizde.."

Resim 32. Duygu Kahraman "O Onüç Yaşında ve Anaannesiyle " seramik, 2015 Fotograf: Nejdet Gür

Resim 33. Duygu Kahraman, "Deniz Çarpması " seramik, 2015 Fotograf: Nejdet Gür

Resim 34. Duygu Kahraman "Arkadaş " seramik, 2015 Fotograf: Nejdet Gür

Resim 35. Duygu Kahraman "Güneşlenenler " seramik, 2015 Fotograf: Nejdet Gür

SONUÇ

Bu makalede mayo ve bikininin insan vücudu üzerindeki tarihsel gelişimi kronolojik sıra ve örnekler eşliğinde incelenmiştir. Seramik sanatçıları tarafından bir giyim unsuru olan ve kendi çağında tekstil endüstrisinde ve toplumda bir devrim yaratan mayonun figür yüzeyinde kullanımına değinilmiştir. Figürler üzerinden kısa ve öz biçimde eser çözümlemelerine gidilmiştir.

Seramik sanatında figür ile kendini ifade eden sanatçılar, farklı şekillendirme yöntemleri ve farklı malzemeler ile formlarını şekillendirmektedir. Bazen figürü tek başına sergilemeyi tercih ederken yeri geldiğinde bu figürler ile çoğaltma yoluna giderek çeşitli düzenlemeler yapmışlardır. Kimisi soyutlayıp ayrıntılardan arındırarak formunu ortaya koyarken kimisi daha realistik bir biçimde vurgulamayı tercih etmiştir.

Şekillendirme ya da sunum teknikleri ne olursa olsun, yüzey üzerine giydirdikleri mayo ve bikinilerin her daim renkli olduğu gözlemlenmiştir. Sıraltı dekor tekniğini ya da renkli sırları fırça yardımıyla kullanarak form yüzeylerini ustalıkla dekorlamışlardır.

KAYNAKLAR

Charleston,R,J, World Ceramics An Illustrated History,Printed in Yugoslavia, Hamlyn, 1968.

Çoruh Esra "En devrimci Giysi: Mayo" (14 Haziran 2014) 18 Mayıs 2015 http://arsiv.sabah.com.tr/2008/06/14/ct/haber,844005AEAB9E492EAD76ECFFE8C87A5A.html

Decades of Fashion. Harriet Worsley Konemann UK Ltd 2004 syf 197

Dilek Himam "Femininity In The Public Sphere During The Early Republican Era And The Swimsuits" syf 15

5th. Gendered Perspectives In Design Book of Abstracts, 6 Mayıs. 2013 Yaşar Üniversitesi, İzmir.

Germaner, Semra 1960 Sonrasında Sanat: Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar,

İstanbul:Kabala Yayınevi, 1996

http://archiebray.org/workshops_classes/workshops_2015/workshop_galloway_lo_2015.html (2 mayıs 2015)

http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/search/label/sculpture?updated-max=2014-05-14T23:12:00%2B02:00&max-results=20&start=40&by-date=false (3 mayıs 2015)

http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/search/label/sculpture?updated-max=2013-08-30T17:54:00%2B02:00&max-results=20&start=80&by-date=false (3 mayıs 2015)

http://annesophiegilloen.blogspot.com.tr/2013/11/dos-au-mur.html (3 mayıs 2015)

http://1.bp.blogspot.com/_T03XUFbLPxw/S8lcEp4XTjI/AAAAAAAAAtE/vyog4ZqpsPs/s1600/GAL+quand+la+mer+monte+2.JPG (3 mayıs 2015)

http://bethlo.com/artwork/1391778_Flood_detail.html (2 Mayıs 2015)

http://www.umt.edu/art/faculty-staff/lo (3 mayıs 2015)

http://bethlo.com/artwork/2870267_Float.htm (3 mayıs 2015)

http://bethlo.com/artwork/2870259_Red_White_and_Blue_and_White.html (03 Mayıs 2015)

http://bethlo.com/artwork/2870258_K_an_the_Water_Hexagram.html ((03 Mayıs 2015)

http://www.fragrancex.com/fragrance-information/the-history-of-swimwear.html (2 mayıs

2015)
http://h2g2.com/edited_entry/A5249018 (2 mayıs 2015)

http://musingaboutmud.blogspot.com.tr/ (03 Mayıs 2015)

http://www.romwe.com/This-Is-Print-Ceramic-Print-Swimsuit-p-85823-cat-679.html (10 mayıs 2015)